

Здружение за заштита на правата на детето

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА 2009

За работата на здружението за заштита на правата на детето - “Едукативен забавен Дневен детски центар за деца на улица” во период од јануари до декември 2009 година

ЗДРУЖЕНИЕ ЗА ЗАШТИТА НА ПРАВАТА НА ДЕТЕТО

Defence for Children International (DCI)

Sekcija vo Makedonija

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

За работата на здружението за заштита на правата на детето - "Едукативен забавен Дневен детски центар за деца на улица" во период од јануари до декември 2009 година

Во периодот од целата календарска година 2009, Здружението за заштита на правата на детето ги имаше следниве активности:

Во текот на целата година ЗЗПД одржуваше редовни месечни состаноци на Комитетот, како извршен орган на Собранието на ЗЗПД.

Во 2009 година, во рамките на Здружението за заштита на правата на детето беше реализиран и подржан еден Проект, кој претставува продолжение на континуираното функционирање на Д.Центар. Шестмесечниот проект беше поддржан од ФИОО-М заклучно до 30.06.2009. Со оглед дека на 06.07.2009 година од Министерството за Труд и социјална политика го добивме Решение за доделување на средства, од претходно објавениот Јавен конкурс (05.05.2009 год.) за поддршка на Проект на здружение на граѓани за социјалната заштита, истото беше обжалено, упатено до второстепената Комисија на Влада и не реализирано со исплата.

Проект тимот на ЕЗДДЦ за деца на улица-Ш.Оризари за остварување на целите и задачите и постигнување на резултати секојдневно ги згрижуваше децата, реализираше културно-забавни и рекреативни активности, спроведуваше едукативно-образовни работилници, како и активности за стекнување на позитивни хигиенски и културни навики, социјализаторски вештини и мотивирање за вклучување во образовниот процес како и тие што се вклучени да останат во редовниот образовен процес. Преку престојот им се помагаше во совладување на училишниот материјал како и се реализираа дополнителни активности и се обезбедуваа услуги кои имаа за цел во задоволувањето на различните потреби на децата (подигање на нивото на самодоверба, креативност, обезбедување психо-социјална поддршка и интервенција, следење на здравствената состојба, вакцинирање, едукации од областа на здравствената заштита и едукација за нивните права).

Паралено, Проект тимот остваруваше секојдневни средби со семејствата на децата, во и надвор Центарот, учествуваше во подобрување на родителството, базирани на информативни и мотивациони разговори за важноста на образованието, им се пружаше психо-социјална поддршка и советодавни услуги, едукации на различни теми: планирање на семејството, планирање на семејниот буџет, развој на родителските вештини-поголема грижа за децата, одржување на личната хигиена и хигиена во домот, комуникација на заедницата со институциите со цел да се помогне во информирањето и олесни пристапот до надлежните служби и институции. За сите прашања и информации проект тимот настојуваше навремено и

точно да ги информира и упати граѓаните-семејствата од Ромската заедница со цел да им се помогне во решавање на нивните тековни проблеми и остварување на нивните права.

Со тоа ЗЗПД-ЕЗДДЦ за деца на улица го оправда своето постоење во неговата мисија за имплементација на проектот.

Во рамките на работата на ЗЗПД-ЕЗДДЦ за деца на улица во понатамошниот дел од извештајот би сакале да издвоиме неколку активности и настани за кои мислевме дека е пожелно да бидат споменати, покарактеристични за периодот за кој се информира.

На почетокот на месец **јануари** беа посетени домовите на семејствата на децата како и се одржаа родителски средби со цел да се зајакне родителската грижа и одговорност.

Истиот месец, на 16.01.2009 е дадено интервју од страна на претставниците на ЗЗПД, Велкоска Ирена и Даниела Стефановска како и снимена репортажа во Дневниот Центар за емисијата “Кажете и направете нешто добро за Македонија” -Наша ТВ. На 21.01.2009 интервју на Македонската телевизија МТВ 2 на тема- Информирање и запознавање на јавноста со активностите на Дневниот Центар.

На 20.01.2009 дојде до промена на психологот Турмаковска Весна. Комитетот, на нејзино место ја назначи Атанасова Анета-психолог. Поради потребата од кадровско стручно лице на одделенски наставник, Комитетот направи селекција и го избра кандидатот Елизабета Неделкова.

Во соработка со Граѓанската организација “ХОПС” и Коалицијата за заштита на сексуални и репродуктивни права на маргинализирани групи, Даниела Стефановска и Велкоска Ирена-членови на ЗЗПД зеао активно учество на работилницата “Сексуални права, свесноста и заштита од прекршување”, во салата за едукација во Младинскиот центар-Сакам да знам.

На 23.01.2009 Стефановска Даниела и Велкоска Ирена на канал Пет + дадоа изјава за прекршување на детските права како и истиот ден во просториите на Центарот Х.Е.Р.А се изврши тестирање на сите деца на ТБЦ-турбеколоза.

На 06 **февруари** Космофон преку смс-пораки обезбеди средства за опремување на државните дневните центри за деца на улица меѓу кој беше вклучен и еден невладин центар-Едукативно-забавниот дневен детски центар за деца на улица.

Со донираната половна облека на 19.02.2009 од страна на Црвениот Крст на Град Скопје се задоволија потребите на децата.

Во **март** (05.03.2009) Даниела Стефановска претставник на ЗЗПД учествуваше на работниот состанок за создавање на националната стратегија за социјална заштита- МТСП.

Во просториите на Д.Центар, на 12.03.2009 претставниците од СВР-Одделение за превенција, им спроведоа едукативна работилница на 28 деца, на тема: “Злоупотреба на децата”.

На 31.03.2009 година, ЗЗПД поднесе Предлог-Проект “Дневен Центар за деца на улица” до Обединетите Нации.

Во месец **април** Центарот беше потпомогнат со донирана половна облека, хигиенски средства, шампони и половен компјутер од Лајонс клубот “Светлина”

Стефановска Даниела на 10.04.2009 даде изјава за информативната емисија Еврозум-трговија со луѓе/деца на ТВ А1 и А2.

Велкоска Ирена во текот на истиот месец оствари средба со педагогот, психологот и наставниот кадар од ОУ “Браќа Миладиновци” со цел да допринесе во надминувањето на проблемите на кои наидоа две деца во новата училишна средина во тамошното локално училиште. Имено, двете деца беа вклучени од наша страна во ОУ Браќа Рамиз Хамид, но поради лошите услови во кои живееја и по потрага на подобра егзистенцијална средина истото семејство се отсели од Шуто Оризари и се пресели во нас.Кланица.

Во месец април на 40 деца се изврши системетски преглед-крвна слика, мерење тежина и висина.

Во месец мај, Здружението за заштита на правата на детето на 20.05.2009 аплицираше со Предлог-Проект “Дневен Центар за деца на улица” на Јавниот повик распишан од страна на МТСП за поддршка на Проектот на здружение на граѓани од социјална заштита на децата на улица.

Истиот месец се оствари средба-состанок со преставниците на UNHCR за помош при вадење на личната документација на семејствата.

Стручниот тим при увид на терен, на почетокот од месец мај, јуни и јули евидентира нови деца, деца на улица кои беа во многу лоша здравствена состојба, без личен идентитет и не вклучени во образованието. По неколку остварени разговори со семејствата на децата, стручниот тим доби согласност од родителите, децата да бидат вклучени во Д.Ц како и во образовниот процес. Во посредство со НВО кои работат со издавање на личната документација, беа заведени во матичната книга на родени.

Во Д.Центар бројот на деца, деца на улица е зголемен за 20 деца. Од 60 деца 57 сме ги вклучиле во редовниот образовен процес. Останатите три деца се на 5-6 годишна возраст.

На 22.05.2009 и 26.05.2009 вклучени се 13 деца во локалните основни училишта (7 деца во прво одделение, едно девојче во второ одделение во ОУ “26 Јули”, и пет првачиња во ОУ “Браќа Рамиз Хамид”. Поради негативниот став на родителот поточно таткото, девојчето пред две години го има прекинатото школувањето. Но, со неколку остварени мотивациони разговори родителот е согласен и останатите две деца кои се на училишна возраст да бидат вклучени во образованието.

Во текот на месец јуни (27.05.09), покрај планираните активности, стручниот тим се соочи со можно исчезнување на 2 дечиња, кои до тогаш редовно го посетуваа дневниот центар. Иако, ние од наша страна навремено реагиравме до сите надлежни институции (ЦСР, ПС- Бутел, како и до УНХЦР и Црвениот Крст- бидејќи се работеше за деца од семејство со бегалски статус), не успеавме да го спречиме нелегалниот прекуграничен трансфер на децата.

На први јуни учесниците на Баскер-фест во Дневниот Центар настапија со неколку музички точки, трикови и волшебни магии.

Во текот на истиот месец од страна на МТСП беше доставено барање за Именување на член на работните групи за подготовка на мултидисциплинарен протокол за упатување на деца на улица-жртви на злоупотреба. За член на работната група именувана Велкоска Ирена.

На 12.06.2009. во просториите на Д.Центар стручниот тим интерактивно го одбележа светскиот ден против злоупотреба на детскиот труд. Воедно, истиот ден Неделова Елизабета даде изјава на канал 5+.

На 15.06.2009 вклучени се 8 деца (5 првачиња во ОУ “Браќа Рамиз и Хамид”, едно девојче во второ одделение во ОУ “Браќа Рамиз и Хамид”, и две деца во вечерното училиште Ас Макаренко).

Како резултат на континуираното работење на Дневниот Центар, 37 деца успешно ја завршија учебната 2008/2009 година, чии доказ е доделеното свидетелство.

На покана на УНХЦР и Црвен Крст на Град Скопје (19.06.2009), нашите деца имаа самостојна изложба на форми изработени од хартија со техника Оригами, која се оддржа во Домот на АРМ на светскиот ден на бегалците.

На 30.06.2009 Велкоска Ирена присуствуваше на работниот состанок и активно допринесе во **развивањето** на мултидисциплинарниот протоколи за работа со уличните деца, спроведена од МТСП со финансиска поддршка на ОБСЕ во Скопје и Канцеларијата на УНИЦЕФ.

Доделено е Решението за реализација на Проектот “Дневен центар за деца на улица”- 22.06.2009.

Активност која го одбележа овој месец е и организираното дружење помеѓу нашите деца и децата кои го посетуваат Дневниот центар во Топанско Поле, а кој е во под покровителство на Хуманитарната Организација-Мир. Средбата се одржа во нашите простории и со наше анимирање на сите дечиња (песни, стихотворби и Оригами-22.06.2009).

Во периодот од 26 до 28.06.2009 во Охрид беше спроведен семинар на тема: “Формирање координативно тело на Општина Шуто Оризари” на кој активно учество земаа претставници од 6 здруженија на граѓани (ЗЗПД, ХО- МИР, ХЕРА, ЕГАЛ, Амбрела, ХОПС) и 3 владини институции (МВР Скопје-ПС Чаир, МВР-Одделение за недозволена трговија, МВР-Одделение за превенција, Град Скопје и Центар за социјална работа).Семинарот беше во организација на НВО ХОПС-Опции за здрав живот со поддршка од Општина Шуто Оризари, во рамките на проектот: “ Градење капацитети за намалување на штети на здруженија на граѓани и владини институции во Ромски заедници во Скопје. На семинарот присуствуваа Велкоска Ирена и Стефановска Даниела.

Од месец јули до декември Едукативно-забавниот дневен центар за деца улица работи со минимална финансиска поддршка.

На први **јули** од МВР добиено известување за децата Арифи дека на илегален начин се однесени во Белград и истите ќе бидат вратени во Р.Македонија.

Седумгодишно девојче евидентирано како дете на улица и вклучено во Д.Ц минатиот месец, се здоби со тешки телесни повреди од сообраќајната несреќа што се случила на 04.07.2010. Имено, малата е удрена од возило додека заедно со татко и во вечерните часови собирале пластични шишиња по којтеновите и хоспитализирана на Трауматолошката Клиника. Бидејќи постапката за вадење на личната документација преку НВО беше пролонгирана поради годишните одмори, стручниот тим самоиницијативно му помогна на семејството при

добивање на нови изводи на двата родитела за вадење на нејзината здравствената легитимација.

Истиот месец, дојде до промена на местото социјален работник на ЕЗДДЦ, при што на местото Стефановска Даниела беше назначена Василка Петрова;

Во месец јули, Велкоска Ирена присуствуваше на вториот состанок на работната група за **изготвување** на мултидисциплинарен протокол за постапување и упатување на деца на улица.

Преставниците на Невладината организација Информатички центар за граѓанско општество на 29.07.2009 во просториите на Дневниот Центар остварија средба со 17 родители за добивање на бесплатна лична документација.

На 30.07.2009 ЗЗПД достави Предлог-Проект до Американската Абасада како и достави барање на финансиска помош и поддршка до Државниот секретар на МТСП-г-дин Душко Миновски. Истиот ден во посредство на ХО МИР остварена е заедничка рекреативна посета на ВОДНО.

Во текот на **август** остварен е контакт со волонтерскиот центар за превоз на децата до детското одморалиште во Струга.

На 20.08.09 се спроведе третиот работен состанок со Здруженијата на граѓани кои работат на проблематиката деца на улица во просториите на Министерството за труд и социјална политика. Активно учество на состанокот зеде претседателот на ЗЗПД Проф.д-р Владимир Ортаковски.

Британската Амбасада по барање на хуманитарното здружение на шкотските навивачи побара редовни месечни информации за Дневниот Центар. Со можност да ја исциркулираат информацијата помеѓу нивните членови за понатамошна поддршка и помош на Д.Ц. (05.09.2010).

Од 15-19.08.2009 година осум деца од Д.Ц имаа можност да одат на летување во детското одморалиште на Црвен Крст-Солферино-Струга.

Стручните лица на Дневниот Центар остварија неколку информативно-консултативни средби со родителите за нивните деца задолжително да ја посетуваат училишната настава како и за нововклучените деца во образованието. Паралелно беа информирани за новите законски регулативи и санкции кои можат да произлезат доколку причината ја предизвикал родителот односно детето.

На први **септември** 17 првачиња тргнаа на училиште, две во вечерното АС Макаренко и две девојкиња го продолжија своето образование во второ одделение.

На Проектот од НВО Хера “Зголемен пристап до социјални и здравствени сервиси за социјални семејства” од ромска националност, преставници од ЗЗПД Василка Петрова и Велкоска Ирена како нивен партнер-соработник оствари домашни посети во социјалните семејства со цел да ги информира, едуцира и упати.

На четвртиот работен состанок (МТСП 14.09.2009) беше презентирана нацрт верзијата на мултидисциплинарниот протокол за упатување на деца.

Ирена Велкоска и Анета Атанасова учествуваа на работната средба организирана од страна на НВО Отворена Порта Ла Страда во рамките на проектот “Зајакнување на капацитетите за борба против трговијата со деца” во Југо-Источна Европа на тема „Искуства и практики во спроведувањето на УНИЦЕФ Водичот за заштита на деца жртви на трговија со луѓе,“. Во текот на работниот состанок претставниците од ЗПД, Ирена и Анета имаа можност да презентираат еден актуелен случај од практиката на “Едукативно-забавниот дневен детски центар за деца на улица”

Во месец **октомври**, Ирена Велкоска претставник од ЗПД зеде активно учество во дискусиите на работниот состанок со МТСП, УНИЦЕФ и ОБСЕ за упатување на деца на улица со цел да допринесе во креирањето на понатамошните препораки за работа со оваа категорија на деца.

По повод детската недела, едно од меѓународните права - ИМАМ ПРАВО НА ЕДНАКОВ СВЕТ, 11 деца, го посетија ОУ “Вера Циривири Трена” со цел децата од урбаните средини поблиску да се запознаат со децата-деца на улица.

Василка Петрова и Ирена Велкоска учествуваа на Информативен состанок во организација НВО ХОПС-21.10.2008 во однос на формирање на координативно тело за општина Ш/О.

На почетокот на **ноември** - 02.11.2009 се спроведе Едукативна работилница од страна ПИЕР-едукаторите од НВО-ХЕРА Младинскиот Центар “Сакам да знам”. Пиер едукаторите на ромски јазик им предаваа т.е ги информираа децата за важноста на хигиената како предуслов да се заштитат од заразни болести (жолтица, шуга), разговор за туберколозата како и се опфати важноста на образовниот процес. На децата темите им беа интересни и истите активно се вклучија во разговор.

На 06.11.2009 родителите и блиските членови на семејствата на децата кои се вклучени во Д.Центар учествуваа на едукативната работилница организирана од тимот на центарот “Сакам да знам”-Хера. На самите Работилници опфатени се повеќе теми, со цел родителите да добијат повеќе информации за остварување на бесплатните услуги кои ги нудат: ХИВ-тест, гинеколошки прегледи и бесплатна терапија, модерни контрацептивни средства-спирални-заштита од несакана бременост и дерматовенеролошки прегледи.

Во однос на остварување на гинеколошките прегледи во општина Шуто Оризари во амбулантата нема гинеколог односно гинеколошка ординација. Гинеколошката ординација е затворена поради меѓусебното недоразбирање на релација доктор-медицинска сестра. Докторката-гинеколог (концесионер) се пресели во населбата Железара додека медицинската сестра (ромка) доби отказно решение. Од овие причини општината Ш/О не ординира гинеколошка амбуланта, а жените од оваа општина (околу 12.000 на број) немаат свој матичен гинеколог. Познавајќи ја социо-економската положба на жената-ромка, која не во можност да патува и да посети друга гинеколошка ординација, Здружението за заштита на правата на детето во соработка со Центарот за едукација на жени ромки „Сакам да знам“ кој работи во рамките на амбулантата во Ш/О организираше посети на гинеколог и бесплатни гинеколошки прегледи на мајките.

На 10.11.2009 претставник на ЗПД, Ирена Велкоска даде интервју за списанието ФОКУС во однос на прекршените детски права-злоупотреба, бавните реформи во областа на системот кои не кореспондираат со актуелните потреби и правата на децата, слабата меѓусекторска и меѓуинституционална поврзаност во согласност со принципите на Конвенцијата на правата на детето, пред сè давајќи приоритет на основните права на детето, опфаќајќи ги сите деца, и

оние од најранливите групи, за правилен раст и развој на детскиот позитивен идентитет, социјализација и успешно вклучување на детето во заедницата.

10.11.2009 Стручниот тим писмено ги извести МВР И ЈУМ ЦСР за 6-те деца на кои им беа прекршени основните права од страна на нивните родители-родителска негирижа и неодговорност, воспитна запуштеност, емоционално и психичко малтретирање, трудово експлоатирање како и предделиквентното односно проблематичното однесување кај едно малолетно дете.

Преставниците на Коалицијата за правично судење на 18.11.2009 во Д.Ц анкетираа 30 деца, како деца од високо ризични семејства-Трговија со малолетно дете-чл.418 ст.2 од КЗ на РМ. Целта на ова анкетирање е да се создаат, добијат и прибават повеќе податоци за домашните жртви на внатрешна трговија во земјава.

Во периодот од 25-30.11.2009, десет родители направија доверлив ХИВ-тест во НВО-Хера "Сакам да знам".

На почетокот на месец **декември** 09.12.2009 во просториите на Дневниот Центар за прв пат беше спроведен Форум-театар Трговија со луѓе од страна на НВО-Отворена Порта-Ла страда. Членовите преку претстава-театар на сликовит начин им ги презентираа можни индикатори за лесно станување на жртва. Беа опфатени 20 деца на возраст од 13-16 години. На прашањето во кого најмногу веруваат, не наведоа нас, другарите/ке, па потоа родителите, најчесто мајките. Чудно? Најактивни во промената на приказната беа М и А кои беа во улога на мајка и другарка на девојчето. Другарката ја запознава мајката со намерите на својата ќерка, која поради нискиот семеен буџет подлегнува на трговија. Во овој дел Аа покажа многу добро размислување-А. и вели на својата ќерка дека ќе и даде пари, но, мора да биде потрпелива додека да најде работа, а водителот кој е во улога на ќерка, и вели од каде ќе најде работа, а таа вели ќе оди по зградите да праша дали имаат потреба од чистење на скали. Ваквото размислување е показател дека преку нивниот престој во Д.Ц сме влијале и сме допринеле во промена на свеста и нивниот став. Сега егзистенцијата не е повеќе преку питачење, собирање по којтенерите или безделничење, туку преку чесна работа. Ваквата промена во размислувањето е и правото да го искажат своето мислење кој е еден од водечките принципи на Конвенцијата за правата на детето.

На три деца им беше укажана дерматолошка помош-инфекција на кожата (09.12.2009) Две деца беа хоспитализирани на инфективната клиника поради влошена здравствена состојба од вирусот N1H1-свински грип.

Во соработка со тимот на ЦСР-Шуто Оризари, четири деца од семејството Јусуфовски, се сместени во Интернатот с.Љубанци на 10.12.2009. Имено, по напуштањето на таткото, мајката не беше во состојба да се грижи за шесте малолетни деца. Трите девојчиња повремено беа сместувани кај чичкото-неговиот брат, па потоа кај тетки, комшии итн. Лошите услови во кои се наоѓаа беше причина како да им се помогне а притоа да се наштети или загрози нивниот интерес. Имено, децата се вклучени во февруари 2006 година, како и запишани во локалните училишта. Децата се во четврто одделение а најстарата трето во вечерното училиште АС Макаренко. Во интернатот децата се од понеделник до петок. За време викенд тие одат кај

својата мајка. Секој петок најнапред доаѓаат кај нас раскажувајќи ни ги убавите доживувања од новата средина, училиштето, работните простории, ја опишуваа нивната соба, дневната, трпезаријата-кујната, јадењето, бањањето...што е показател на блискост, доверба, разбирање и топлина.

На 14.12.2009 заседаваше второстепената комисија при Влада.

На 18.12.2009 Василка Петрова, преставник на ЗЗПД даде изјава за состојбата на Дневниот Центар и истата беше објавена во вечерните вести на ТВ А2.

На 21.12.2009 во просториите на Дневниот Центар се спроведе креативна работилница - Трговија со луѓе-цртеж.

На 24.12.2009 Црвен Крст им подели новогодишни пакети.

Ирена Велкоска активно учествуваше на дводневна работилница 23-24.12.2009 организирана од ХОПС за Стратешко планирање на Координативното тело за унапредување на здравствената и социјалната состојба на маргинализираните заедници во Шуто Оризари како и во креирањето на Деловникот.

На 29.12.2009 се одржа Новогодишната престава.

Во текот на целата година, покрај Проектните активности:стекнување-продолжување на хигиенските навики, едукативно-образовната работилница, креативната, спортско-рекреативната и музичката работилница, паралелно се следеше здравствена сосотојба кај децата, им се укажуваше лекарска и дераматолошка помош (редовни систематски прегледи, имунизација-вакцини-ревакцини), се одбележуваа - прославуваа нивните родендени, се одржуваа родителски средби со цел да се подигне родителската одговорност итн).

Известува:
ЗЗПД

Претседател на
Здружението за заштита на правата на детето
Проф.д-р Владимир Ортаковски